

SÖZCÜKTE YAPI

Kök

Bir sözcüğün almış olduğu bütün ekler çıkarıldığında anlamlı olarak kalan kısmına **kök** denir.

- ✓ Sözcük kökünün, sözcüğün tamamıyla anlamca ilgili olması gerekir.

Okul

Balık

Kökler iki çeşittir:

Yansıma kökler de isim kökleri olarak değerlendirilir:
Fış-kır , miyav-la ...

1. İSİM KÖKLERİ

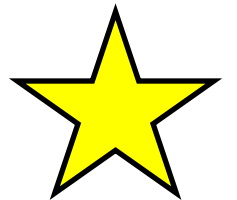
Bir varlığı, niteliği, ilgiyi veya duyguyu en kısa biçimde tanıtan köklere denir.

Gözük-, sözlük, yurttaş ...

1. FİİL KÖKLERİ

Hareketleri, işleri anlatan köklere denir.

Keskin, görüş-, uyku ...

**Eęer sözcükleri herhangi bir ek
almadan sadece kök halinde
kullansaydık....**

Sözcüklerin birbiriyle örgülü bir bütün oluşturması ancak **eklerle** mümkündür.

Bağ bak, üzüm ol; ye yüz ol.

Bağa** bak, üzüm ol**sun**; ye**meye** yüz**ün** ol**sun**.**

Ek

Köklere getirilerek onların anlamlarını tamamlayan veya değiştiren parçalara **ek** denir.

- ✓ Ekler, tek başlarına anlamsızdır. Köklere getirilerek anlam kazanırlar.

Ekler

çeşittir:

1. ÇEKİM EKLERİ

2. YAPIM EKLERİ

Çekim ekleri

Sözcüklerin kök ya da gövdelerine gelerek onların anlamlarını ya da türünü değiştirmeden cümlede kullanılmalarını sağlayan eklere **çekim ekleri** denir.

Anne**lerimiz** sadece bebek**lerin** dilini değil kuş**ların**, çiçek**lerin** dilini de bilirler.

1. İSİM ÇEKİM EKLERİ

Ev

Ev-i

Ev-e

Ev-de

Ev-den

Hâl ekleri

İyelik
ekleri

Ev-im

Ev-in

Ev-i

Ev-imiz

Ev-iniz

Ev-leri

Ev-in adres-i

Ali'nin çanta-sı

İlgi eki

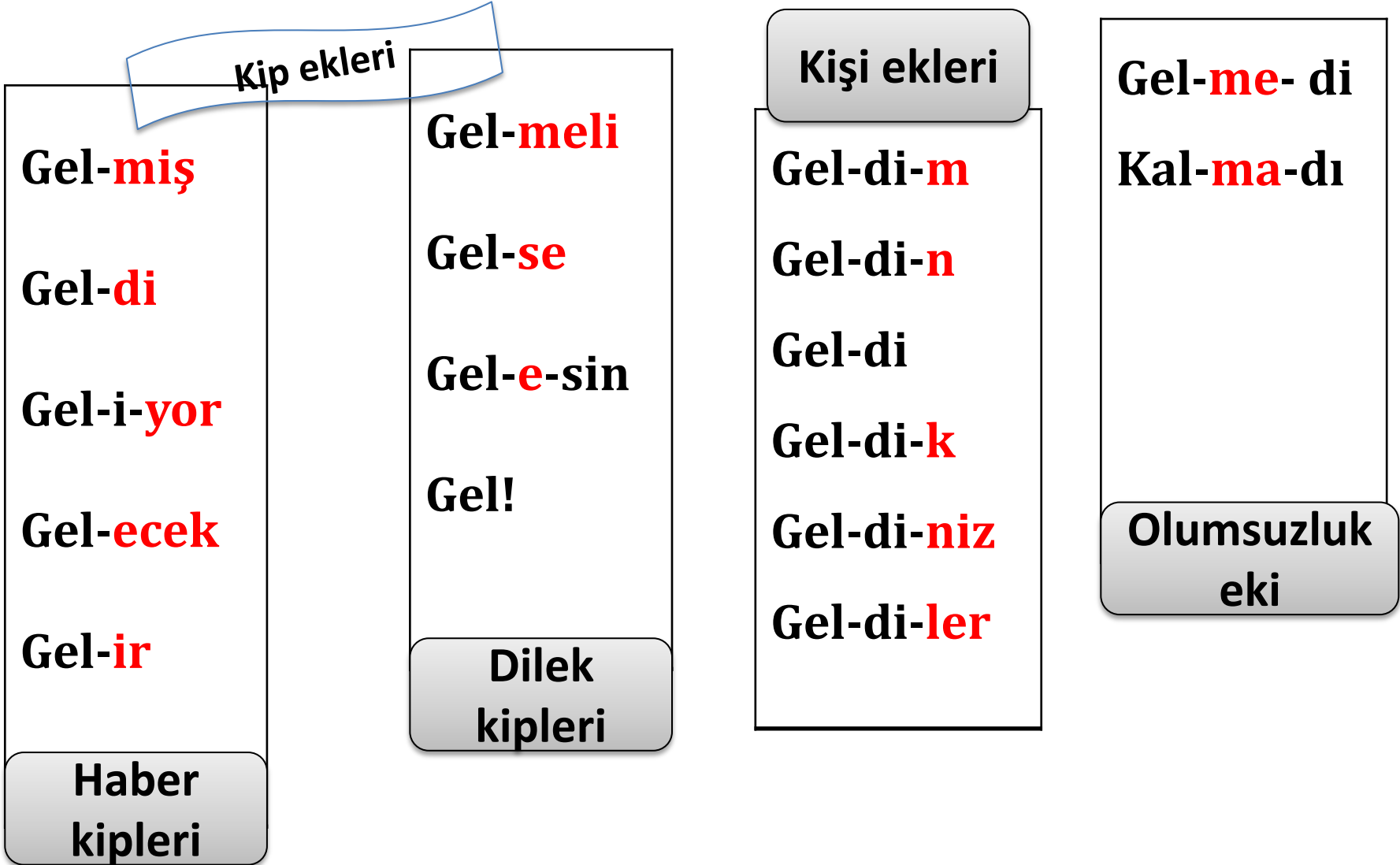
Çoğul
ekleri

Ev-ler

Okul-lar

Çanta-lar

1. FİİL ÇEKİM EKLERİ

Yapım ekleri

Eklendiđi köklerden yeni sözcükler türeten eklere **yapım ekleri** denir.

Bir doğu bilgesi şöyle der: «Çiçekleriniz oldukça sevgileriniz diri kalacaktır.»

Yapım ekleri

İsimden isim
yapan ekler

Kalem-**lik**

Simit-**çi**

Alman-**ca**

Uyku-**suz**

Çağ-**daş**

Baş-**la**

İnce-**l**

Su-**sa**

Kan-**a**

İsimden fiil
yapan ekler

Fiilden fiil
yapan ekler

Yaz-**ıl**

Giy-**in**

Gül-**dür**

Anla-**t**

Dondur-**ma**

Çak-**mak**

Sev-**gi**

Bil-**gin**

Kır-**ık**

Fiilden isim
yapan ekler

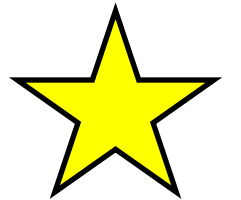
Gövde

İsim veya fiil köklerine getirilen yapım ekleriyle oluşan bölüme **gövde** denir.

Uçak

Gözlük

Uyut

Notlar:

***1)Türkçede dört çeşit -ı, -i, -u,-ü vardır.
Bunların farkı cümlelerden anlaşılır.***

- *Ev-i yandı*
- *Ev-i yıktılar*
- *Bir gez-i düzenledik.*

Notlar:

2) İyelik ekleri ile kişi ekleri karıştırılmamalıdır. İyelik ekleri sadece isimlere gelir.

*Ev-**im** buraya uzak.*

*Akřam beřte gel-ir-**im**.*

Notlar:

3) Türkçede -ım, -im, -um, -üm ekleri hem iyelik eki, hem kişi eki, hem ek-fiil, hem de yapım eki olarak kullanılabilir:

- *İç-**im** kan ağlıyor*
- *İstediğin parayı vereceğ-**im**.*
- *Bugün dünden daha iyi-y-**im**.*
- *Gözlerin bir iç-**im** su....*

Notlar:

4) -lar, -ler ekleri bazen çoğul eki, bazen kişi eki, bazen de yapım eki olarak kullanılabilir:

- *Ev-ler* şimdi daha güzel.
- *Dün bize geldi-ler.*
- *Kemal-ler* yarın bize gelecek.

KELİME YAPMACA

SOR

BİL

GÖZ

KES

İŞ